

 Kommentti

Empiirisestä ja teoreettisesta tutkimustyylistä

Tarmo Malmbergin essee ”Teoreettinen tutkimus joukkoviestintä- ja mediatieteen intellektuaalisena tyylinä” on monella tapaa hämmentävä ja kiinnostava lukukokemus. Sen tarkoituksena on käsitellä teoreettisen ja empiirisen tutkimustyylin välistä ajallista vaihtelua joukkoviestintätieteessä sen alkuajoista 2010-luvulle saakka. Keskeinen väite on, että empiirinen tieteenihanne on ideologiakritiikin ja marxismin valtakauden jälkeen palannut keskustaan 1980-luvulta alkaen, niin että teoreettinen tutkimus on jäänyt sivurooliin ja deskriptiivinen, empiristinen tutkimus on noussut valta-asemaan. Malmberg siis vetää yhtäläisyysmerkit ”intellektuaalisten tyylien” tai metodisuhdanteiden vaihtelun ja tutkimusalan teoreettisen kehityksen välille, ja väittää laadullisen tutkimuksen nousun merkinneen mediatutkimuksen teoreettista rappiota.

Toisaalta Malmberg esittelee valikoidun joukon teoreettista tutkimustyyliä edustavia artikkeleita eri vuosikymmeniltä, joukossa niin saksalaista 1900-luvun alun sanomalehtioppia, amerikkalaista joukkoviestintätutkimusta (mass communication research), ranskalaista elokuvatutkimusta, amerikkalaista kriittistä teoriaa kuin brittiläistä kulttuurintutkimusta. Näiden esseiden esittelyn ja osittain vastaanotonkin käsittelyn kautta Malmberg kertoo eräänlaisen mediatutkimuksen globaalin kehityskertomuksen, jonka sankareina tai virstanpylväinä kyseiset esseet esiintyvät. Tarinaan kuuluu, että viimeisin esittelyn ansainnut essee on 1980 ilmestynyt versio Stuart Hallin alun perin 1973 kirjoittamasta ”Encoding/Decoding” -artikkelista. Ikään kuin sen jälkeen ei olisi tullut mitään uutta, lukuun ottamatta kirjoituksen lopussa mainittuja uusia tuulia. Niistä Malmberg toivoo tulevan ensi vuosikymmenien mediafilosofian välineitä. Empiirisen tutkimustyylin valta-asemaan tulon vuoksi teoreettinen kehitys on siis Malmbergin mukaan ollut 1980-luvulta alkaen pysähdyksissä. Sen sijaan vallan on saanut empiirinen tutkimustyyli, jonka Malmberg samaistaa empirismiin. Niinpä Malmbergin mukaan 1980-luvulta alkaen mediatutkimuksen tarkoituksiksi tuli vain raportoida empiirisiä havaintoja loputtomasti, ilman minkäänlaista pyrkimystä luoda yleistä teoriaa:

Nominalismin ohjelman mukaisesti yleistävä tieto todellisuudesta oli nyt pelkkä sosiaalinen konstruktio. Jos mediatutkija jollain tavalla sai kosketuksen kohteeseensa, tapahtui se tutkimalla havaittavia konstruointitapoja, ei esimerkiksi niiden pohjalla olevia piilorakenteita. Samalla induktiivinen tai idiografinen tieteenihanne palasi kunniaan: tehtävänä oli suorittaa yhä uusia havaintoja ainutkertaisiksi käsitetyistä tapahtumista yrittämättä mallintaa tai teorioida niitä. (Malmberg 2014, 76–77)

Malmberg katsoo tämän tyylikauden muutoksen koskeneen niin mediatutkimusta kuin yleisemminkin ihmistieteitä, ja yhtenä sen merkinä hän pitää laadullisen tutkimuksen nousua valta-asemaan metodologiassa. Oppikirjani *Laadullinen tutkimus* (1993) saa kyseenalaisen kunnian tulla mainituksi uuden empirismin valtakauden suomalaisena tyyppiesimerkinä.

Onko ihmistieteissä todellakin alkanut 1980-luvulta lähtien teoriavihamielinen empirismi, jossa ajatellaan että tutkimustulosten esittämisessäkin kyse ”on vain havainnoista purettujen tietojen siirtämisestä kirjalliseen muotoon” (Malmberg 2014, 61)? Tuskin mikään olisi kauempaa siitä näkemyksestä, jota itse koetan välittää lukijoille *Laadullinen tutkimus* -oppikirjani sivuilla. Kaiken kaikkiaan kysymykseen on oman kokemukseni pohjalta helppo antaa lyhyt vastaus: ei todellakaan, ei millään muotoa. Päinvastoin niin sanotun kielellisen käänteen jälkeiset vuosikymmenet ovat merkinneet jatkuvaa yhteiskuntateoreettisen ajattelun kehittymistä, ja laadullisen tutkimuksen nousun myötä jokaiselta tieteelliseltä artikkelilta edellytetään entistä vahvemmin myös teoreettista kontribuutiota. Esimerkiksi toimittuani 17 vuotta *European Journal of Cultural Studies* -lehden päätoimittajana voin sanoa, että kenenkään on turha kuvitella saavansa julkaistuksi minkäänlaista artikkelia, joka vain ”suorittaa yhä uusia havaintoja ainutkertaisiksi käsitetyistä tapahtumista yrittämättä mallintaa tai teorioida niitä”. Toisinaan lehdelle toki lähetetään artikkelitarjouksina esimerkiksi sellaisia etnografisia raportteja maailman eri kolkilta, joita voisi luonnehtia kyseisellä tavalla. Niillä ei ole kuitenkaan mitään toivoa tulla julkaistuksi meidän lehdessämme, enkä usko että kirjoittajat ovat yhtään onnekkaampia antropologian lehdissä tai missään muissakaan arvostetuissa tiedejulkaisuissa.

Kommentaarini Malmbergin kirjoitukseen voisi aivan hyvin lopettaa tähän. Koska olen itse joitakin vuosia sitten tehnyt Malmbergin mainostamaa sekundaarianalyysiä jokseenkin samasta ilmiöstä eli laadullisen tutkimuksen noususta ja sen syistä, esitän kuitenkin oman tulkintani siitä, mistä Malmberg oikeastaan puhuu. Lisäksi käsittelen esimerkin pohjalta yleisemmin sitä, millä eri tavoin induktiivinen ja deduktiivinen ote tai havaintojen tekeminen ja niiden teoreettinen tulkinta voivat nivoutua toisiinsa. Lopuksi pohdin sitä, missä mielessä mediatutkimuksen voi tosiaankin sanoa olevan uusien teoreettisten haasteiden edessä.

Laadullisen tutkimuksen nousu sosiologiassa

Kun Malmberg kytkee teoreettisen tutkimustyylin aseman heikkenemisen laadullisen tutkimuksen nousuun, hän on kyllä oikeilla jäljillä, mutta polku ei ole aivan niin suora kuin hän ajattelee. Sen sijaan että laadullinen tutkimus olisi johtanut jonkinlaiseen empirismin valtaukseen, se on muodostunut laajityyppiseksi, jonka alla teoreettinen keskustelu on muodostunut aiempaa systemaattisemmaksi. Sekundaarianalyysini (Alasuutari 2009) käsittelee pelkästään sosiologiaa, mutta uskoakseni sama pätee myös mediatutkimukseen.

Sosiologiaa käsittelevässä tieteentutkimuksessa on tehty useita empiirisiä analyysejä siitä, miten sen metodisuhdanteet ovat muuttuneet viime vuosikymmenten aikana eri

maissa. Niiden mukaan laadullisen tutkimuksen nousu alkoi 1960-luvulta alkaen. Sosiologian brittiläisissä päälehdissä kvantitatiivista tutkimusta edustavien artikkelien osuus kaikista empiirisistä artikkeleista laski 1960-luvun vuosien 44 prosentista 36 prosenttiin vuosina 1970–1979 (Platt 1981). Vuosina 1992–1994 osuus oli 31 % (Bechhofer 1996), ja 1999–2000 vain noin joka 20:s julkaistu artikkeli (kaikkiaan 37 % empiirisistä artikkeleista) valtaviiran brittilehdissä sisälsi kvantitatiivista analyysiä (Payne ym. 2004). Prosenttiosuudet ovat jokseenkin samat Suomessa (Räsänen ym. 2005), ja sama trendi voidaan löytää 1990-luvulta alkaen myös Kanadasta (Platt 2006) ja USA:sta (Clark 1999).

Jotta voisimme yrittää ymmärtää, mistä tässä metodisuhdanteiden muutoksessa oli kyse, on ensin syytä pysähtyä ja kysyä, mitä termillä ”laadullinen tutkimus” ylipäätään tarkoitetaan. Nyt kun termi on vakiintunut, se vaikuttaa itsestään selvältä, ja nykytutkijat identifioivat itse laadullisen tutkimuksen tekijöiksi. Näin ei ole kuitenkaan ollut pitkään; kun esimerkiksi itse kirjoitin perusoppikirjani, puhuttiin pehmeistä menetelmistä tai kvalitatiivisesta tutkimuksesta, niin että suomenkieliseen termiin päädyttiin vasta kustantajan kanssa käydyn pitkällisen keskustelun jälkeen. Sama epäselvyys ja akateeminen dialogi päti näkemyksiin siitä, millaisia päättelyn sääntöjä ja esitystavallisia konventioita laadullisessa tutkimuksessa tulisi noudattaa. Se, mikä nyt ymmärretään itsestään selvästi ”laadulliseksi tutkimukseksi”, muotoutui tutkimuksen tekemisen ”intellektuaaliseksi tyyliksi” tai kirjoittamisen lajityypiksi tämän keskustelun seurauksena.

Empiiris-kvantitatiivisen tutkimuksen lisäksi sosiologit ovat aina julkaisseet myös muunlaisia tekstejä. Sosiologit laativat myös ”esseitä” tai ”ei-empiirisiä” papereita, mutta myös niissä on toki viittauksia todellisuuteen, esimerkiksi aikaisempaan tutkimukseen, dokumentteihin tai omiin havaintoihin. Myös kvantitatiiviseen tutkimukseen perustuvassa empiirisessä artikkelissa on aina muitakin viittauksia todellisuuteen kuin vain ne havainnot, jotka kyseinen tutkimus on tuottanut; artikkelin kysymyksenasettelua kehystetään ja sen tuloksia tulkitaan viittaamalla tutkimustietoon, yleisiin todellisuutta koskeviin oletuksiin sekä tehtyjä tulkintoja havainnollistaviin esimerkkeihin.

”Laadullisen tutkimuksen” muodostuminen omaksi tutkimustyylikseen 1960-luvulta alkaen merkitsi uudenlaista tapaa käsitellä mainitun kaltaisia havaintoesimerkkejä. Suoremmin laadullisen tutkimuksen nousuun vaikutti kaksi toisiinsa nivoutunutta tekijää. Yhtäältä taustalla oli pettymys ja tyytymättömyys siihen, miten lomaketutkimus ja yleisemmin kvantitatiivinen sosiaalitutkimus pyrki pelkistämään yhteiskunnallisen todellisuuden joukoksi muuttujien välisiä kausaalisuhteita. Toisaalta taustalla olivat niin sisäiset kuin ulkoiset paineet pitää yllä ja vahvistaa käsitystä sosiologiasta empiirisenä tieteenä. Yhtäältä laadullinen tutkimus oli yksi positivismikritiikin ilmenemismuoto, ja toisaalta se syntyi pyrkimyksestä tehdä teoriaa kehittävästä esseistiikasta systemaattisempaa ja positivistien tiedekäsityksen näkökulmasta ”hovikelpoisempaa”.

Esimerkiksi Ruotsissa laadullisen tutkimuksen juuret olivat Enerothin (1988) mukaan 1960-luvulla alkaneessa hypoteettis-deduktiivisen mallin kritiikissä ja marxilaisessa positivismikritiikissä, josta kehkeytyi 1970-luvun alkupuolella käyty ”pehmeitä aineistoja” koskenut debatti. Pehmeitä menetelmiä puoltaneet tutkijat olivat marxilaisten ohella toinen positivismikritiikin haara, mutta useat marxilaiset suhtautuivat laadulliseen tutkimukseen skeptisesti, pitäen sitä osana porvarillista yhteiskuntatiedettä. Joka

tapauksessa tämä jako kolmeen osapuoleen merkitsi sitä, että kiinnostus teoreettisia ja filosofisia kysymyksiä kohtaan kasvoi.

Sama tarina voidaan kertoa monista Euroopan maista. Britanniassa laadullinen tutkimus kasvatti suosiotaan 1970-luvun jälkipuolelta alkaen vastareaktionä ekonomistiselle marxismille, joka korosti taloutta ja rakenteita toiminnan ja subjektiviteetin kustannuksella. Mayn (2005) mukaan 1980-luvun alku oli vedenjakaja, jonka jälkeen marxismi katosi, ja tilalle tuli sosiaalinen konstruktionismi ja postmodernit teoreettiset positiot.

Toisaalta teoreettis-humanistisen tutkimustyylin edustajia kritisoitiin siitä, ettei se perustunut mihinkään empiiriseen analyysiin. Positivistisesta näkökulmasta sosiaalitutkimuksen tehtävänä oli eritellä syyn ja seurauksen välisiä kausaaliketjuja, kun taas viittaukset kontekstia luovaan informaatioon olivat pelkkää epätieteellistä, esseististä teoretisointia. Näitä syytöksiä vastaan humanistisen tutkimustyylin edustajat alkoivat systematisoida ja kodifoida sitä tapaa, jolla kontekstuaalinen tieto kerätään, jolla sitä käsitellään ja jonka mukaisesti se esitellään tieteellisessä artikkelissa tai monografiassa. Tämä pyrkimys näkyy erinomaisesti siinä nyt kummalliselta näyttävässä termissä, jolla Glaser ja Strauss (1967) nimittivät varhaista laadullisen tutkimuksen prosessia kuvannutta ja kodifiointua metodioppikirjaansa: *The Discovery of Grounded Theory*. Ideana oli esittää, miten yksittäistapauksia koskevan havaintoaineiston kautta kehitetään induktiivisesti teoriaa.

Tämä laadullisen tutkimuksen lajityypin genealogia näkyy hyvin siinä, millaisia artikkelityyppejä se korvasi tieteellisissä lehdissä. Voisi luulla, että laadullinen tutkimus söi osuutta kvantitatiiviselta tutkimukselta, mutta siitä sen nousussa ei ollut kysymys. Kun katsotaan kvantitatiivisten artikkeleiden osuutta kaikista, ei vain empiirisistä artikkeleista, useat eri maissa tehdyt tutkimukset osoittavat että niiden osuus on pysynyt vuosikymmenestä toiseen jokseenkin samalla tasolla. Sen sijaan esseististen tai muuten ei-empiiristen artikkeleiden osuus on supistunut ja korvautunut ”laadullisella tutkimuksella” (Alastalo 2006; Bechhofer 1996; Erola & Räsänen 2007; Payne ym. 2004; Räsänen ym. 2005).

Tämä havainto näyttäisi vastaavan Malmbergin väitettä, jonka mukaan teoreettinen tutkimus on korvautunut empiirisellä tutkimustyyllillä. Kyse on kuitenkin siitä, että niin sanotut esseet ovat joutuneet lajityypinä kriittiseen valoon. Niiltä edellytetään entistä suurempaa systemaattisuutta. Tyypiesimerkkinä sosiologisesta esseestä voi pitää Erving Goffmanin tyyliä. Siinä tarkastelun kohteeksi otetaan yksi tai muutamia yhteiskuntaelämää kuvaavia kuviteltuja tai todellisia esimerkkejä, joiden pohjalta tehdään tulkintoja sekä rakennetaan tyologioita ja teorioita. Nykyiset tieteelliset lehdet edellyttävät ensinnäkin esitettyjen väitteiden suhteuttamista aikaisempiin teorioihin: tulee esittää, mitä uutta artikkelissa esitetään verrattuna aikaisempaan keskusteluun ja tutkimukseen. Toiseksi satunnaiset esimerkit tai anekdootit eivät enää useinkaan kelpaa korvaamaan viittauksia todellisuuteen.

Teoreettisten tekstien suhteen onkin syntynyt suhteellisen selvä kahtiajako. Yhtäältä tutkija voi julkaista artikkelinsa yhteiskuntateoriaan erikoistuneissa lehdissä. Puhtaassa teoria-artikkelissa viitataan vain aikaisempiin tutkimustuloksiin ja teorioi-

hin. Toisaalta hän voi käsitellä esimerkkitapaustaan tai pientä joukkoa tapauksia systemaattisesti sen sijaan, että turvautuisi vain tulkintojaan tukeviin anekdootteihin. Tällaista havaintoesimerkkien systemaattista, reflektiivistä ja itsekriittistä käsittelyä nimitetään laadulliseksi tutkimukseksi. Jos ajatellaan vaikkapa Goffmanin analyysejä kasvokkaisesta vuorovaikutuksesta, nykyinen tutkimus ei enää käytä kuvitteellisia esimerkkejä, vaan tutkijat ovat tallentaneet todellisia tilanteita ja analysoivat systemaattisesti, mitä niissä tapahtuu. Goffmanin esseet ovat olleet monelle suurena inspiraation lähteenä, mutta hänen teorioitaan on myös testattu ja korjattu, ja vuorovaikutuksen rakenteista on tehty paljon uusia havaintoja ja teorioita.

Lajityyppinä laadullinen tutkimus on sen empiirisestä ankkuroinnista ja usein induktiivisesti etenevästä tyylistä huolimatta lähempänä teoretisointia kuin empirismä. Tämä johtuu erityisesti siitä, että laadullista aineistoa pidetään aina *esimerkinä* jostain ilmiöstä sen sijaan, että ajateltaisiin sen olevan helposti yleistettävä otos koko yhteiskunnasta. Se ei tarkoita, etteikö analyysin tuloksia voisi ja tulisikin suhteuttaa laajempaan todellisuuteen. Kuitenkin toisin kuin vaikkapa lomaketutkimuksessa, yleistäminen johonkin perusjoukkoon ei ole mekaaninen operaatio, vaan jokainen askel tulosten yleisemmän relevanssin osoittamiseen pyrkivien päätelmien ketjussa tulee perustella. Useimmiten tämä relevanssi tulee siitä, miten tutkimus kyseenalaistaa tai tarkentaa aikaisempia teorioita, ei siitä että se vain kuvaisi vaikkapa jonkin kansallisen tai paikallisen kulttuurin erityisyyttä verrattuna muihin kulttuureihin.

Empiirinen tutkimus teorian työkaluna

Malmberg päättää esseensä ennustukseen, jonka mukaan Larry Grossbergin deleuzeläiset ajatukset ovat kaksituhattuvuoden ensi vuosikymmenien mediafilosofiassa välineitä, joilla harjoittaa teoreettista mediatutkimusta. Kaikki kunnia Grossbergille ja niin ”uuden kulttuurintutkimuksen” kuin muidenkin suuntausten teoreetikoille, mutta itselleni on kovin vierasta ajatella, että pelkästään tai ensisijaisesti teorit ovat teoretisoinnin välineitä. Teoria eri merkityksissään (ks. Heiskala 2012) on tärkeä innoituksen lähde, ja sama pätee Malmbergin mainitsemaan olemassa olevan tiedon pohjalta lähtevään ”nojatuloitutkimukseen”, mutta sillä on myös rajoitteensa. Jos nimittäin aineistonaan käyttää vain aikaisempaa tutkimusta ja teorioita, on muiden tutkijoiden aineistojen tai niiden kuvausten, näkökulmien, typologioiden ja todellisuuden kuvaamisen tapojen armoilla. Nämä ovat yhteiskuntatieteissä paljon suurempia rajoitteita kuin vaikkapa fysiikassa, jossa esimerkiksi Einstein saattoi tehdä radikaalin paradigman vaihdoksen entisten oletusten ja niiden pohjalta tehtyjen havaintojen uudelleen tulkinnan avulla.

Sen sijaan yhteiskuntatutkimuksessa uuden primaariaineiston kerääminen ja sen ennakkoluuloton tutkailu ja erittely on erinomainen teorian kehittämisen metodi. Se ei tarkoita sitä, että lähdetään induktiivisesti täysin puhtaalta pöydältä, vaan omassa aineistossa voi myös kokeilla, miten hyvin aiemmat teorit ja tylogiat toimivat,

mutta usein aineiston tutkailun avulla tekee myös uusia löytöjä ja tunnistaa teorioiden anomalioita, niin että aiemmat käsitykset täydentyvät tai korvautuvat kokonaan uudella teorialla. Riippuu varmaan kunkin orientaatiosta ja tutkijanlaadusta, mutta itse pidän empiiristä analyysiä parhaana tapana rakentaa uutta teoriaa.

Teorian ja empirian vuoropuhelu on usein mutkikasta siten, että omasta aikaisemmasta tutkimuksesta syntyvät teoreettiset oivallukset voivat johtaa uuteen tutkimusasetelmaan. Esimerkiksi pari vuotta sitten tutkimusryhmässäni muovautunut teoria globaalien trendien domestikaatiosta eli kotoistamisesta herätti kiinnostuksen haastaa mediatutkimuksen piirissä esiintynyttä teoriaa siitä, miten ulkomaan uutiset domestikoidaan paikallisille yleisöille (Gurevitch ym. 1991). Tätä ulkomaan uutisten muokkaamista paikallisiin näkökulmiin ja kiinnostuksen kohteisiin sopiviksi on pidetty yhtäältä globalisaation kulttuurierot hävittävän vaikutuksen vastavoimana, kun taas toisaalta sen on katsottu merkitsevän sitä, että globaali, kosmopoliittinen tietoisuus yhdestä ainoasta maailmasta jää syntymättä. Journalismia koskevan tutkimuksen piirissä on taas kehitetty teoriaa, jonka mukaan uutistapahtuman muokkaaminen kansalliseen kehykseen riippuu siitä, määritelläänkö uutinen ”meidän” vai ”niiden” uutiseksi: jos sen ei katsota koskettavan omaa maata, käsittely on neutraalia ja journalismin ammattimaisten sääntöjen mukaista, mutta jos sen katsotaan koskevan ”meitä”, kansalliset intressit vaikuttavat uutistoimintaan (Liebes 1992; Nossek 2004). Näissä lähtökohdissa meitä vaivasi se, että maailmantapahtumien ja niissä esiin nostettujen aatteiden kytkemistä omaan maahan tarkastellaan vain journalistien tekoina, niin että muut toimijat jäävät huomiotta.

Kyseisiä taustoja vasten pidimme kiinnostavana katsoa, miten vuoden 2011 Egyptin ”arabikevään” tapahtumia käsiteltiin Britanniassa, Pakistanissa ja Suomessa (Alasuutari ym. 2013). Edellä mainittujen journalismin teorioiden näkökulmasta olisi voinut olettaa, että arabikevään käsittely olisi ollut kansallisesti värityneintä Pakistanissa, jolla on vahvat kulttuuris-uskonnolliset kytkökset Egyptiin. Toisin kuitenkin kävi. Pakistanilainen lehti *Daily Times* raportoi tapahtumista pelkästään kansainvälisten uutistoimistojen välittämien kovien uutisten kautta, kun taas *The Times* ja *Helsingin Sanomat* lähetti toimittajansa paikalle. Niiden tunteisiin vetoava raportointi kehysti tapahtumat taisteluksi demokratian ja ihmisoikeuksien puolesta valtiollista sortoa ja islamistista maailmaa vastaan. Siitä huolimatta arabikevään tapahtumista tuli osa kansallista poliittista kamppailua Pakistanissa, koska poliittinen oppositio nosti ne esille esimerkkinä siitä, mitä tapahtuu, jos hallitus ei muuta politiikkaansa. Sen sijaan Britanniassa ja Suomessa arabikevään esimerkillä ei ollut poliittisia seuraamuksia.

Empiirisellä analyysillä arabikevään käsittelystä oli useita teoreettisia implikaatioita. Se kyseenalaisti journalismin liiaksi korostuneen roolin teorioissa siitä, miten ideat leviävät maasta toiseen ja saavat aikaan poliittis-kulttuurisia muutoksia. Se myös osoitti, että sitkeä nurkkakuntaisuus maailmantapahtumien käsittelyssä ei välttämättä ole kosmopoliittisuuden vastakohta. Nimittäin juuri se, että kansalliset toimijat kotoistivat arabikevään osaksi kansallista politiikkaa, merkitsi sitä että kyseinen kapinan malli matkusti maasta toiseen. Kyseinen artikkeli ei tietenkään luonut

kokonaan uutta teoriaa, mutta se merkitsi tutkimusryhmällemme yhtä lisäaskelta pyrkimyksessä ymmärtää globaalia järjestelmää. Ja ilman sen teoreettista relevanssia ja vuoropuhelua aikaisemman mediatutkimuksen teorioiden kanssa sitä ei taatusti olisi julkaistu.

Mediatutkimuksen uudet haasteet

Vaikka olen eri mieltä niistä lääkkeistä, joita Malmberg tarjoaa ”joukkoviestintätieteen” parantamiseksi, olen osittain samaa mieltä siitä että joiltakin osin mediatutkimus on ikään kuin jumiutunut paikalleen ja tarvitsee uusia virikkeitä. En voi sanoa tuntevani koko mediatutkimuksen kenttää, mutta erityisesti laadullinen yleisötutkimus kaipaisi päivittämistä. Sen keskeiset kysymyksenasettelut, kuten erittely siitä miten yleisö voi tulkita samaa viestisisältöä eri tavoin ja siten vastustaa hegemoniaa, ovat sinänsä päteviä mutta vahvasti sidoksissa monopoliasemassa olevan joukkoviestinnän ja ammattimaisen journalismin aikakauteen, jota voi nyt sosiaalisen median tulon tarjoamasta perspektiivistä katsoa ikään kuin taaksepäin. Yksilöt ovat nyt enemmänkin median käyttäjiä kuin monopoliasemassa olevien kanavien yleisöä, ja ammattimainen journalismi on taloudellisesti entistä heikommassa asemassa.

Tämä kaikki haastaa pohtimaan mediaa ja julkisuutta osana yhteiskuntaa ja politiikkaa globaalissa maailmassa uusista näkökulmista. Sitä voi tehdä puhtaasti teoretisoimalla, mutta ainakin joidenkin on kerättävä nykytilanteesta myös faktoja ja tehtävä siitä havaintoja käsitteellisten erittelyjen tueksi ja virikkeeksi. Tässä laadullinen tutkimus on erityisen tärkeässä asemassa, kuten aina silloin kun todellisuus muuttuu olennaisesti siitä mihin on totuttu. Kun nimittäin entiset ajatustavat ja niihin nojaavat typologiat eivät enää tavoita muuttunutta tilannetta, tarjolla olevat faktat ja tilastot eivät auta. Pyrkimykset ymmärtää uutta rakentuvat tietenkin aina jotenkin entisten käsitystapojen ja teorioiden pohjalle, mutta pelkkä filosofointi ei useinkaan riitä.

Kirjallisuus

- Alastalo, Marja (2006). Sosiologian suhdanteista. *Sociologia* 43: 2, 122–123.
- Alasuutari, Pertti (1993). *Laadullinen tutkimus*. Tampere: Vastapaino.
- Alasuutari, Pertti (2009). The Rise and Relevance of Qualitative Research. *International Journal of Social Research Methodology* 13: 2, 139–155.
- Alasuutari, Pertti; Qadir, Ali & Creutz, Karin (2013). The Domestication of Foreign News: News Stories Related to the 2011 Egyptian Revolution in British, Finnish and Pakistani Newspapers. *Media, Culture & Society* 35: 6, 692–712.
- Bechhofer, Frank (1996). Quantitative Research in British Sociology: Has It Changed since 1981? *Sociology* 30: 3, 583–591.
- Clark, Roger (1999). Diversity in Sociology: Problem or Solution? *American Sociologist* 30: 3, 22–41.
- Eneroth, Bo (1988). The Invisibility of Qualitative Sociology in Sweden. *Qualitative Sociology* 11: 1/2, 113–122.
- Erola, Jani & Räsänen, Pekka (2007). Suomalaisen sosiaalitieteen menetelmätrendit 1990- ja 2000-luvuilla. *Janus* 15: 4, 297–315.

- Glaser, Barney G. & Strauss, Anselm L. (1967). *The Discovery of Grounded Theory: Strategies for Qualitative Research*. Chicago: Aldine Transaction.
- Gurevitch, Michael; Levy, Mark R. & Roeh, Itzhak (1991). The Global Newsroom: Convergences and Diversities in the Globalisation of Television News. Teoksessa: Dahlgren, Peter & Sparks, Colin (toim.). *Communications and Citizenship: Journalism and the Public Sphere in the New Media Age*. London: Routledge, 195–216.
- Heiskala, Risto (2012). Mitä yhteiskuntateoria on? *Sosiologia* 49: 2, 83–99.
- Liebes, Tamar (1992). Our War/Their War: Comparing the Intifadeh and the Gulf War on U.S. and Israeli Television. *Critical Studies in Mass Communication* 9: 1, 44–55.
- Malmberg, Tarmo (2014). Teoreettinen tutkimus joukkoviestintä- ja mediatieteen intellektuaalisena tyylinä. *Media & viestintä* 37: 2, 57–80.
- May, Carl (2005). Methodological Pluralism, British Sociology and the Evidence-based State: A Reply to Payne et al. *Sociology* 39:3, 519–528.
- Nossek, Hillel (2004). Our News and their News. *Journalism* 5: 3, 343–368.
- Payne, Geoff; Williams, Malcolm & Chamberlain, Suzanne (2004). Methodological Pluralism in British Sociology. *Sociology* 38:1, 153–163.
- Platt, Jennifer (1981). The Social Construction of 'Positivism' and its Significance in British Sociology, 1950–1980. Teoksessa: Abrams, Philip; Deem, Rosemary; Finch, Janet & Rock, Paul (toim.). *Practice and Progress: British Sociology, 1950–1980*. London: Allen & Unwin, 73–87.
- Platt, Jennifer (2006). How Distinctive Are Canadian Research Methods? *Canadian Review of Sociology & Anthropology* 43: 2, 205–231.
- Räsänen, Pekka; Erola, Jani & Härkönen, Juho (2005). Teoria ja tutkimus Sosiologia-lehdessä. *Sosiologia* 42: 4, 309–314.